

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 721/23
9.2.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Филиповић, председника већа, Олге Арсовић и Миленије Петричевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Милинковић, адвокат из Ваљева, ул. Златиборска бр.24/1, против тужене ББ из ... са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Милош Мандић, адвокат из Ваљева, ул. Кнеза Милоша бр.42, ради поверавања, вршења родитељског права и издржавања, по тужби и противтужби, одлучујући о жалби тужене - противтужиље, изјављеној против пресуде Основног суда у Ваљеву П2 168/21 од 14.11.2023. године, у седници већа одржаној дана 09.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене ББ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Ваљеву П2 168/21 од 14.11.2023. године.

Образложење

Ожалбеном пресудом, ставом првим изреке мења се пресуда Основног суда у Ваљеву П2 бр.91/21 од 07.05.2021. године у ставу другом изреке, у делу који се односи на заједничко вршење родитељско право странака у поступку.

Ставом другим изреке самостално вршење родитељског права над мал. ВВ из ..., рођеног ...2015. године и малолетним ГГ из ..., рођеног ...2018. године поверава се оцу АА из ..., што је тужена ББ из ... дужна да дозволи и трпи, под претњом извршења.

Ставом трећим изреке обавезана је тужена ББ из ... да на име свог доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечни износ од 8.000,00 динара, на име малолетног ГГ месечни износ од 6.000,00 динара, најкасније до 10.-ог у месецу за

текући месец почев од 09.06.2021. године па убудуће док обавеза по закону траје, с тим што ће доспеле а неисплаћене обавезе платити одједном на руке или уплатом на рачун законског заступника малолетне деце оца АА из..., све у року од 15 дана, под претњом извршења.

Ставом четвртим изреке одређен је начин одржавања личних односа тужене ББ из ..., што би отац сваке суботе довео децу у ... испред дома културе у 11,00 часова, где би их мајка преузела и вратила их оцу у 17,00 часова у ..., што је тужилац дужан да дозволи и трпи, под претњом извршења.

Ставом петим изреке одбијен је као неоснован противтужбени захтев тужене – противтужиле ББ из ... којим је тражила да се заједничка деца странака малолетни ВВ и малолетни ГГ, оба из ... повере њој да убудуће врши самостално родитељско право, као и да се обавезе тужилац – противтужени АА да плаћа месечни износ од по 8.000,00 динара на име доприноса за издржавање малолетне деце.

Ставом шестим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено поднела тужена – противтужиле ББ из ... побијајући је у целости због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је одговорио на жалбу тужене.

Испитујући побијану пресуду у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС”, бр.72/2011, са изменама и допунама) у вези са чланом 202. Породичног закона (“Службени гласник РС”, бр.18/2005, 72/2011-други закон и 6/2015), Апелациони суд у Београду је оценио да жалба тужене – противтужиле није основана.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, на коју се жалбом тужене посебно указује јер првостепена пресуда садржи јасне, потпуне и непротивречне разлоге о чињеницама важним за пресуђење које нису у супротности са садржином изведених доказа, изрека пресуде је јасна и не противречи разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке тако и примењене прописе.

Неосновано се тужена позива на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 7 ЗПП наводима да суд није позвао ниједног од вештака који су чинили наводну комисију да усмено одговори на питања тужене стране чиме је повређено расправно начело поступка. Ово из разлога, јер према стању у списима предмета чланови Комисије вештака су дали усмени налаз и мишљење на рочишту одржаном 29.05.2023. године када није било даљих примедби на налаз од

стране парничних странака. Такође, неосновано тужена у жалби истиче да је сасвим оправдан предлог да се у овом поступку обави вештачење од стране Клиничког центра Србије – Клинике за психијатрију у Београду или Универзитетске клинике Судско психијатријског одбора у Крагујевцу, јер након изведеног доказа комисијским вештачењем, такав доказни предлог у току поступка до закључења главне расправе није постављен, већ први пут предложен у жалби противно одредби члана 372 ЗПП, а првостепени суд је правилном применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку на основу детаљне анализе сваког доказа појединачно и свих доказа заједно правилно утврдио чињенично стање на које је правилно применио материјално право доносећи ожалбену пресуду.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак ...2014. године у ..., који је разведен пресудом Основног суда у Ваљево П2 бр.91/21 дана 07.05.2021. године којом пресудом је утврђено заједничко вршење родитељског права, с тим да пребивалиште малолетне деце ВВ и ГГ буде код оца у ... Тужена је затим отишла из породичног домаћинства тужиоца и виђала је децу тако што је одлазила у ... и тамо проводила неколико дана са децом уз претходни договор са бившим супругом око виђања деце, у међувремену је дошло до проблема везано за контакт тужене као мајке са децом, па је ПУ Ваљево изрекла меру забране приласка и комуникацију у трајању од 48 сати према бившем свекру тужене. Малолетни ВВ је рођен ...2015. године, а малолетни ГГ ...2018. године. Према мишљењу Центра за социјални рад "Колубара" Ваљево, датог 09.11.2021. године деца непрекидно живе са оцем, а са мајком нису имали контакт два месеца од августа јер јој је требало времена да се опорави након порођаја који је завршен царским резом. Узимајући у обзир дневни ритам, узраст, развојне потребе и интерес малолетне деце требала би више времена да деца обнове контакт са мајком обзиром да уназад више од два месеца нису имали контакт са мајком, никад нису били у кући где мајка живи и да треба да се упознају са мајчиним новим партнером због чега у датом тренутку треба одредити привремену меру везано за виђање деце са мајком и то сваке суботе од 11,00 часова до 17,00 часова када би мајка преузимала и враћала децу испред куће у којој деца живе са оцем до окончања започетог поступка, а у случају оправдане спречености родитељи су дужни да се међусобно информишу. Решењем у овој правној ствари од 08.12.2021. године одређена је привремена мера о одржавању личних односа ББ са малолетним ВВ и ГГ, тако што је тужена овлашћена да виђа малолетну децу сваке суботе од 11,00 часова до 17,00 часова и то тако што би мајка преузимала и враћала децу испред куће у којој деца живе са оцем, што је тужилац дужан дозволити и трпети, под претњом извршења, које решење је потврђено решењем Вишег суда у Ваљево Гж2 6/22 од 17.03.2022. године.

У дањем току поступка изведен је доказ вештачењем преко Комисије вештака др Јасмине Пашић неуропсихијатра и др Наде Илић специјалисте медицинске психологије из кога је првостепени суд утврдио да су оба родитеља мотивисана за самостално вршење родитељског права и способни да исто врше. ББ поседује потребне родитељске капацитете и услове, препознаје потребе деце, показује брижност и емоционалну приврженост деци. АА је способан да врши родитељско право али су његови родитељски капацитети снижени услед смањених когнитивних потенцијала, он не препознаје потребе деце за контактима са мајком, па је мишљење Комисије да мајка

има веће родитељске капацитете за самостално вршење родитељског права. Међутим, континуитет виђања деце и мајке је прекинут више од годину дана нису имали скоро никакав контакт са мајком а навакли су на окружење у коме су одрасли, поистовећују се са ставовима оца и његове породице према мајци што ствара отпор код деце према мајци и амбивалентна осећања (воле мајку али не смеју да то покажу или је окривљују), што може да утиче негативно на њихов психички развој. Протеком времена деца су све више отуђивана од мајке, лојална оцу, преокренувши позитивне емоције у бес, љутњу и отпор. Због тога измештање деце из породице у којој живе у овом тренутку може да представља стресну ситуацију за децу, али пролонгирање постојеће ситуације може да доведе до дугорочних последица за психичко здравље деце јер је за правилан развој деце потребан близак и адекватан однос са оба родитеља. Предлог Комисије је да прво Центар за социјални рад буде место где ће се поново успоставити контакт мајке и деце у што скоријем периоду, што би могло да се одвија једном недељно у трајању од два сата у просторијама ЦСР два месеца, када би мајка могла да буде сама са децом. Потребан је надзор ЦСР и реаговање истог уколико тај модел виђања не заживи. Даљи ритам виђања, месец дана деца би могла да одлазе код мајке по већ донетом моделу виђања (субота од 11,00 до 17,00 часова) наредна три месеца до проводе викенд са мајком од суботе у 11,00 сати до недеље у 17,00 сати, а по истеку овог периода који укупно траје шест месеци потребно је поновна евоулација од стране вештака.

Према извештају Центра за социјални рад "Колубара" Ваљево до 20.04.2023. године првостепени суд је утврдио да је виђање мајке са децом у Центру за социјални рад трајало од 02.02.2023. до 30.03.2023. године у ком периоду је отац увек доводио децу у заказано време. Од почетка дечаци су одбијали да се одвоје од оца и остану са мајком и сваку комуникацију са мајком. Полако временом млађи дечак је почео да се ослобађа и да прилази мајци и комуницира са њом, док је старији до краја остао доследан и није желео да се одвоји од оца нити да комуницира са мајком. Након овог периода, мајка је 08.04.2023. године преузела млађег дечака са киме је провела време, а старији дечак ни тада није желео да пође са мајком. Већ следећег термина 15.04.2023. године оба дечака су одбила и нису желели да време проведу са мајком, односно мајка их није преузела. Приликом доласка у Центар за социјални рад оцу је увек сугерисано на важност одржавања контакта деце са мајком и да децу мора припремити да време проведу са мајком. Разговор је обављен и са бабом и дедом по оцу којима је такође скренута пажња да морају децу припремити и убедити да са мајком проводе време. Сви они су рекли да не бране контакт дечацима са мајком и да им причају да треба да се виђају и проводе време са њом али да деца то не желе.

Према извештају Центра за социјални рад "Колубара", Ваљево од 22.08.2023. године виђање деце са мајком у просторијама Центра за социјални рад у Ваљеву није дао позитивне резултате и поред интензивног саветодавног рада са оцем. Из претходног искуства приликом одласка мајке у ... ради преузимања деце када су према речима мајке осим оца деце били присутни и сродници по оцу, а понекад и други људи готово сваки пут је дошло до инцидентне ситуације и мајка није могла да преузме децу је деца "нису хтела да пођу са њом". Мишљење је да би у наредном периоду виђање требало организовати тако што би отац сваке суботе довео децу у ... испред Дома

културе у 11,00 часова, где би их мајка преузела и вратила их оцу у 17,00 часова у ...

Првостепени суд је утврдио да тужилац има велико имање, засад малина, шуму и његово породично домаћинство заради око 100.000,00 динара не месечном нивоу, док тужена живи у породичном домаћинству са другим супругом од фебруара 2021. године са којим има заједничко малолетно дете у кући његових родитеља тренутно прима породилско и оно износи 20.000,00 динара док остале трошкове живота финансира њен садашњи партнер.

Првостепени суд је одлуку о поверавању малолетне деце донео на основу члана 77 став 3 ПЗ, а одлуком о моделу виђања са мајком на основу члана 61 ПЗ који гарантује право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. И поред утврђеног да тужена ББ поседује потребне родитељске капацитете и услове и препознаје потребе деце, показује брижност и емоционалну приврженост деци, док је са друге стране АА родитељски капацитети су снижени услед смањених когнитивних потенцијала, услед континуираног прекида виђања деце са мајком и чињенице да су деца навикла на окружење у коме су одрасла у породичном домаћинству оца да се поистовећује са ставовима оца и његове породице према мајци, лојални су оцу због чега би измештање деце из породице где живе могло да представља стресну ситуацију за децу, а пролонгирање постојеће ситуације може да доведе до дугорочних последица за психичко здравље деце јер је за правилан развој деце потребан близак и адекватан однос са оба родитеља, то је првостепени суд водећи рачуна о најбољем интересу мал.деце поверио малолетну децу оцу, а одредио модел виђања са мајком по предложеном моделу виђања од суботе у 11,00 часова до 17,00 часова од стране комисије вештака са којим се сагласио и Центар за социјални рад на начин као што је одлучено ставом првим, другим и четвртим изреке. Првостепени суд је применом члана 154 и 160 ПЗ одредио издржавање малолетне деце у односу на ББ, ценећи све околности случаја, да је незапослена, да има још једно малолетно дете, али и потребе малолетне деце према њиховом узрасту и водећи рачуна о минималној суми издржавања, да се приходи у породици тужене остварују на основу зараде коју остварује њен садашњи супруг сматрајући да висина за дете ВВ у износу од 8.000,00 динара и за дете ГГ у износу од 6.000,00 динара представљају адекватну суму водећи рачуна о трошковима које тужена мора да издваја и за издржавање још једног детета, али и да је тужена млађа особа, здрава, радно способна и да се по оцени суда може додатно ангажовати како би обезбедила износ потребан за подмирење потреба малолетне деце. Преостали део средстава за издржавање обезбедиће отац, имајући у виду да живи у породичној заједници, да је млада особа, потпуно радно способна и стамбено обезбеђена, те да нема обавезу издржавања према другим лицима.

Наведено чињенично стање је утврђено потпуно и поуздано и оно произилази из изведених доказа које је првостепени суд правилно оценио у складу са чланом 8 ЗПП и на исто правилно применио материјално право садржану у одредбама Породичног закона када је одлучио о поверавању малолетне деце парничних странака, уредио начин одржавања личних односа са туженом као родитељем који не врши родитељско право и одлучио о суми издржавања за малолетну децу, те када је одбио противтужбени захтев тужене за поверавање и издржавање.

Чланом 3 став 1 Конвенције о праву детета прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета, без обзира на то да ли их спроведе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом два истог члана прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за њихову добробит узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере. Ова обавеза преузета је чланом 6 став 1 Породичног закона којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 266 истог закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Чланом 67 Породичног закона прописано је да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности права и интереса детета. Садржина родитељског права која се састоји од дужности и старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљање и располагање његовом имовином, регулисано је одредбама члана 68-74 Породичног закона, а суштина ових дужности и права родитеља је добробит и најбољи интерес детета.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно је првостепени суд одлучио када је одлучио као изреком ожалбене пресуде, дајући за своју одлуку јасне и довољне разлоге које у целисти прихвата и овај суд.

Супротно жалбеним наводима тужене да је првостепени суд пропустио да на прави начин изврши анализу и оцену изведених доказа и да на довољно јасан и прегледан начин прикаже везу појединих доказа и резултата, исти су неосновани јер је по оцени овог суда првостепен суд правилно оценио изведене доказе појединачно и у међусобној вези, а затим на основу резултата целокупног доказног поступка (члан 8 ЗПП), дао јасне разлоге које чињенице сматра доказаним, па се не доводи у сумњу правилност утврђеног чињеничног стања до кога је првостепени суд дошао на основу слободног судијског уверења савесном и брижљивом оценом свих изведених доказа појединачно и у међусобној вези.

Неосновано жалба тужене истиче да је првостепени суд некритички прихватио само један део налаза и мишљења комисије судских вештака што је резултирало доношењу судске одлуке, а што је последица чињенице да су тужилац и његова породица фактички искључили и осујетили тужену од контакта са својом децом, па су протеком времена за које је трајао овај поступак децу на овај начин удаљили од мајке која због тога и није могла да брине о њима. Првостепени суд је супротно жалбеним наводима тужене, оценио налаз и мишљење комисије судских вештака, а затим и мишљење Центра за социјални рад у целисти, како у делу закључка о способности оба родитеља да врше родитељско право самостално и да оба родитеља поседују потребне

родитељске капацитете и услове, те је ценио и мишљење да су родитељски капацитети тужиоца код оца снижени услед смањених когнитивних потенцијала у односу на родитељске капацитете тужене, односно да мајка има веће родитељске капацитете за самостално вршење родитељског права, али је ову чињеницу ценио у оквиру свих осталих утврђених чињеница појединачно и у међусобној вези, те код утврђених чињеница о контактима малолетне деце како са оцем, тако и мајком, постојеће ситуације отуђености од мајке и лојалност оцу првостепени суд је правилно утврдио да би присилно измештање деце из породице где живе поверавањем деце мајци на самостално вршење родитељског права могло да доведе до дугорочних последица за психичко здравље деце, те да је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена оцу на самостално вршење родитељског права уз одређен модел виђања оцењен адекватним како од стране комисије судских вештака, тако и Центра за социјални рад јер је за правилан развој деце потребан близак и адекватан однос са оба родитеља, што чини одлуку првостепеног суда правилном и донетом у најбољем интересу деце у време пресуђења. Чињенице изнете у жалби да поред утврђеног да би промена средине представљала стресну ситуацију за децу би било брзо анулирано добробитима које би деца добила у новој средини у којој свакако имају далеко боље услове за живот и школовање, представља мишљење тужене које није поткрепљено утврђеним чињеницама, нити налазом стручне комисије вештака нити Центра за социјални рад, па не може довести до другачије одлуке у овој правној ствари.

Неосновано тужена сматра да је време и начин виђања деце непримерен њеним потребама као родитеља, непримерен потребама саме деце јер је исто у супротности са изведеним доказима и утврђеним чињеничним стањем. Наводи жалбе у погледу добробити деце у будућем периоду у већем календарском узрасту не могу водити другачијој одлуци у овој правној ствари, али могу представљати разлог за потраживања измене одлуке све у складу са најбољим интересом деце у сваком тренутку њиховог будућег развоја.

Правилна је и одлука суда у погледу одређеног издржавања за децу ставом трећим изреке пресуде, јер је донета правилном применом одредби чланова 160 и 164 Породичног закона, јер је донета у најбољем интересу малолетне деце и у складу с конкретним околностима, а посебно јер и жалба тужене не садржи детаљне разлоге оспоравања пресуде у овом делу.

Остали жалбени наводи представљају понављање навода који су истицани у току првостепеног поступка, а које је првостепени суд правилно ценио и имао у виду приликом одлучивања и доношења одлуке у овој правној ствари те их овај суд посебно не образлаже сходно овлашћењу из члана 396 ЗПП.

Како је побијана пресуда, супротно наводима жалбе тужене, заснована на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању и на правилној примени материјалног права, донета у време пресуђења у најбољем интересу малолетне деце, иста је морала бити потврђена.

Правилна је и одлука првостепеног суда из става шестог изреке којим је

одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 207 ПЗ и члана 150 и 154 ЗПП, водећи рачуна о разлозима правичности.

Са изнетих разлога, на основу одредбе члана 390 и 401 тачка 2 ЗПП, одлучено је као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Весна Филиповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић